

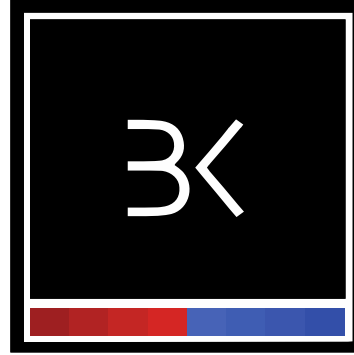
Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

9 Mayıs/2020

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

Avrupa II. Dünya Savaşı'nın Bitişini Kutladı

- ❑ Pandemi yasaklarına karşın, dün Avrupa'da II. Dünya Savaşı'nın bitişinin 75. yılı kutlandı.
- ❑ Dünyada 70 milyondan fazla kişinin öldüğü savaşta,
- ❑ Nazi katliamı nedeni ile 6 milyon Yahudi de hayatını kaybetmişti.

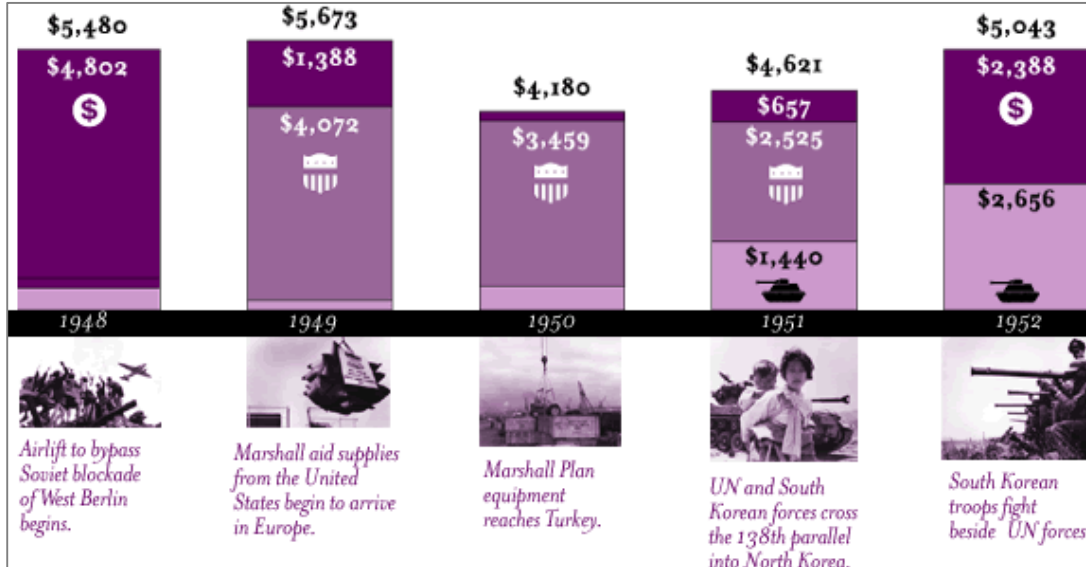

Gates & Nedir Bu Marshall Planı?

Bu haftayı Bill & Melinda Gates vakfının üniversite mezuniyet törenine yönelik olarak bloğunda paylaştığı bir mektupla kapattık.

Gates, öğrencilere seslenirken , bu yılın mezunlarının daha sağlıklı ve eşit bir dünya inşa etmeye yardımcı olabilir, dedi ve II. Dünya Savaşı'ndan sonraki Marshall yardımlarına atıfta bulundu.

Peki ülkemize de 1950'lerde ekipman (meşhur süt tozu da dahil) olarak aşağıdaki IMF grafiğinde yansıtılmış olan, şu meşhur Marshall yardımları & planı nedir? Bir hatırlayalım isterseniz;

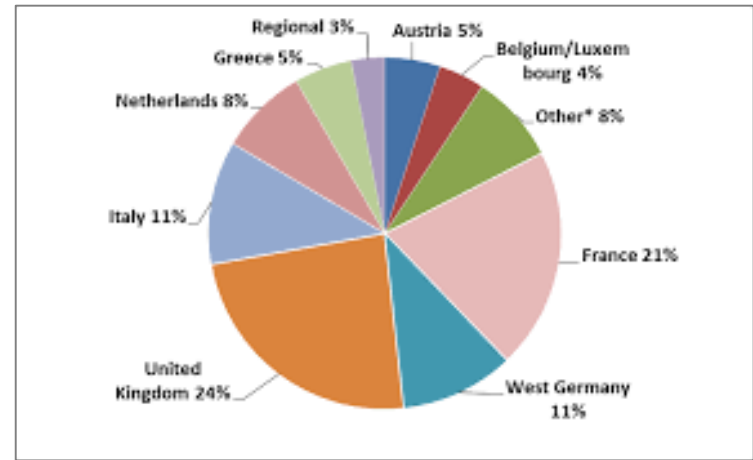
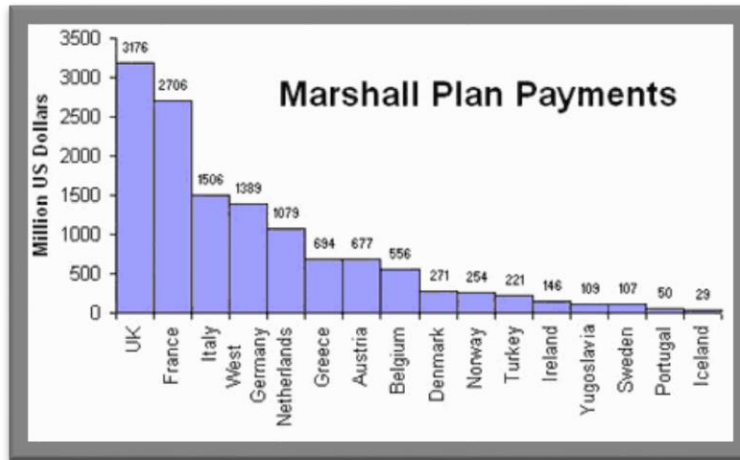

Gates & Nedir Bu Marshall Planı?

II. Dünya savaşıdan sonra ağır asker kaybı ve ekonomik kayıplar veren Avrupa ülkeleri bozulan ekonomilerinden dolayı ve önlerinde gördükleri güçlü Sovyetler Birliği profilinden dolayı komünizme doğru bir eğilim sergiliyorlardı. Truman doktrini o zamanlar komünizmle mücadele için inşa edilmiştir.

Avrupa'daki ekonomik çöküntüyü gören Sovyetler Birliği de komünizm propagandalarını artırmıştı. Bunun üzerine ABD 1945 Haziranı ile 1946 sonu arasında Batı Avrupa ve beraberindeki 16 ülkeye 15 milyar dolarlık bir yardım yaptı.

Fakat bu yardım ülkelerin ithalat ihtiyaçlarına ve bütçe açıklarının kapanmasına gitti, kalkınma adına kullanılamamıştı.

Gates & Nedir Bu Marshall Planı?

Bunun üzerine Avrupa'da büyüyen komünizm ideolojisini durdurma ihtiyacı hisseden ABD, yeni planlar arayışına girmişti.

Dönemin ABD Dışişleri Bakanı George Marshall, 5 Haziran 1947'de Harvard Üniversitesinde verdiği bir nutukta "Marshall Planı"nı sundu :

Bu nutuğa göre; Avrupa ülkeleri her şeyden önce kendi aralarında bir ekonomik işbirliğine girişmelilerdi ve birbirlerinin eksikliklerini kendileri tamamlamalılardı. Bu genel işbirliği sonunda bir açık ortaya çıktığında Amerika, bu açığın kapatılması için yardım etmeliydi. Bunun için de Avrupa ülkeleri öncelikle bir işbirliği programı yapmalılardı.

Böylelikle 1944'de Bretton Woods ile başlayan Marshall planı ile devam eden kapitalizmin altın çağı süreci 1970'lere kadar devam edecektir.

Post Pandemi Marshall Tipi Refah mı Yoksa Büyük Buhran mı...?

Henüz pandeminin içindeyiz ve ne zaman tam olarak bu sağlık krizinden kurtulacağımızı, hatta bu durumun küresel ekonomi üzerindeki net etkilerinin nereye varacağını bile tam olarak bilemiyoruz.

Ancak elbet bir gün bu musibet zayıflayacak ve işte o zaman geride kalan ekonomik, sosyal enkazı değerlendirme durumunda olacağız.

Haftanın en yaygın sohbetlerinden biri de post pandemi döneminde ekonomik krizi nasıl atlatacağımız konusu idi;

Bu konuda açıkçası görüşüm; ne 1930 benzeri bir büyük buhran olacağı ne de ikinci dünya savaşından sonraki Marshall yardımlı refah dönemine kolay şekilde ulaşacağımız yönünde..

Zira ekonominin önünde artık **DEVLET** yerine çok başka bir betimleme var : **KÜRESEL**

Kriz Alametleri: ABD İşsizlik & Sağlık Harcaması

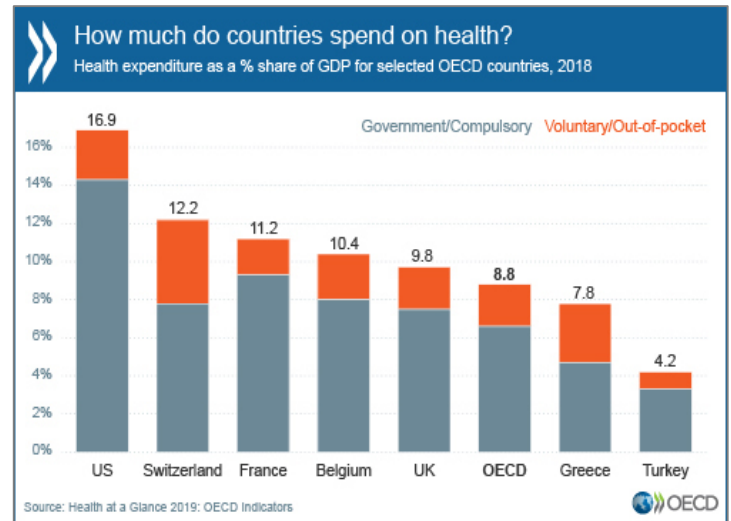
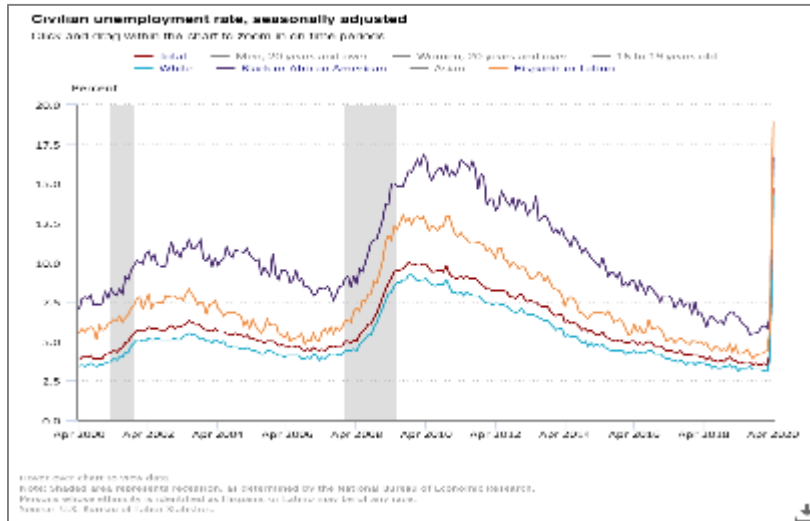
Nisan ayında 14,7%'e çıkan işsizlik oranını ırksal olarak kategorize edersek;

Bu oran içinde en yüksek paya sahip Hispanik yani Latin kökenliler 18,9%

Afro-Amerikalılar 16,7%,

Beyazlar 14,2% oranında işsiz kadrosuna dahiller.

Amerika, dünyada sağlık harcamaları en yüksek olan ülke, çok pahalı sağlık sistemleri var ve işsizliğin rekor seviyesinde arttığı ülkede 2020 yılı sağlık harcamalarının 4 Trilyon\$'ı bulması bekleniyor.

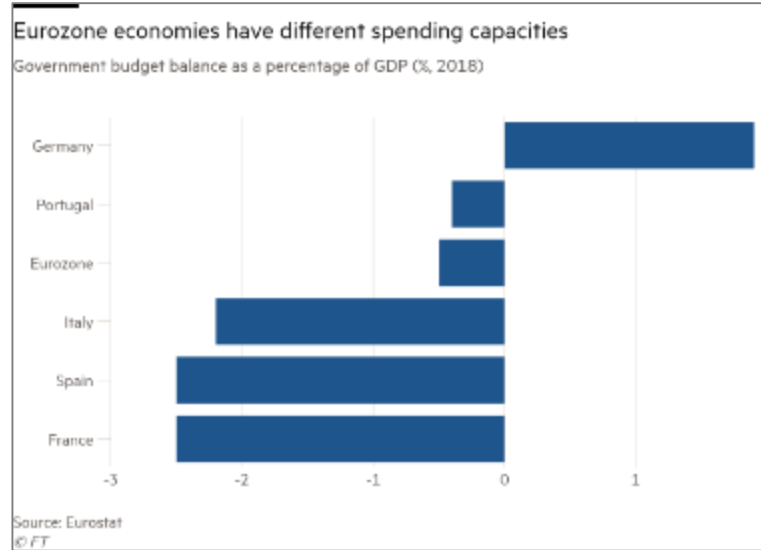

Kriz Alametleri: AMB Varlık Alım Programı

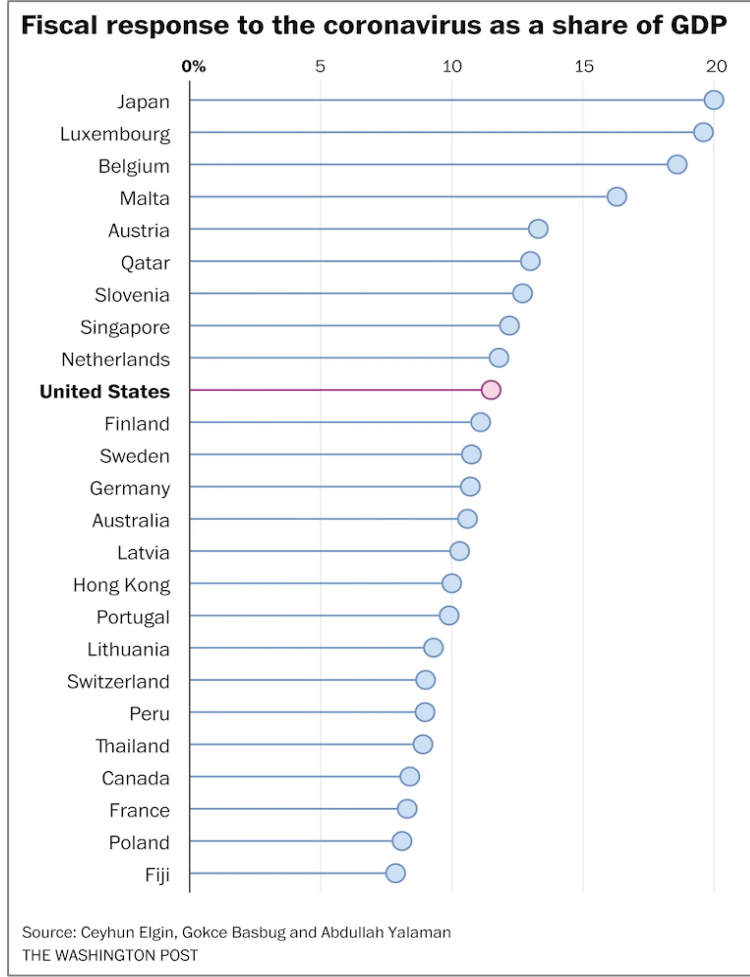
Avrupa, uzun zamandır resesyondan çıkmak için parasal genişleme politikası kapsamında varlık alımları yapmakta idi.

AMB, 2015 yılında başlayan program kapsamında Euro Bölgesi ülkelerinden 2 trilyon avrodan fazla tahvil alımı gerçekleştirmişti.

Almanya'da anayasa mahkemesi Bundesbank'ın Avrupa Merkez Bankası'nın (AMB) 2.7 trilyon euroluk (2.95 trilyon dolar) varlık alım programa katılım için attığı bazı adımların anayasaya aykırı olduğuna hükmetti.

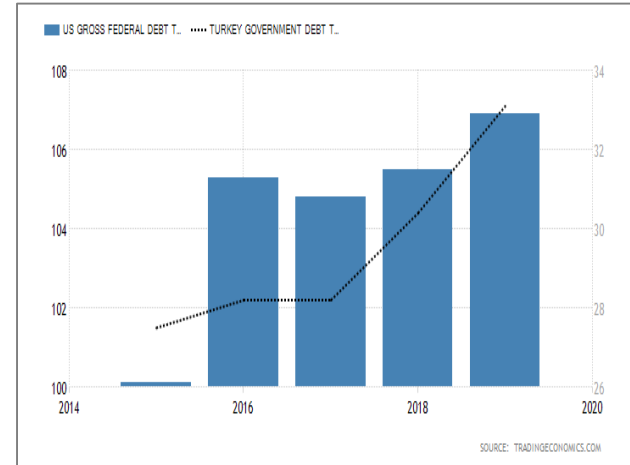
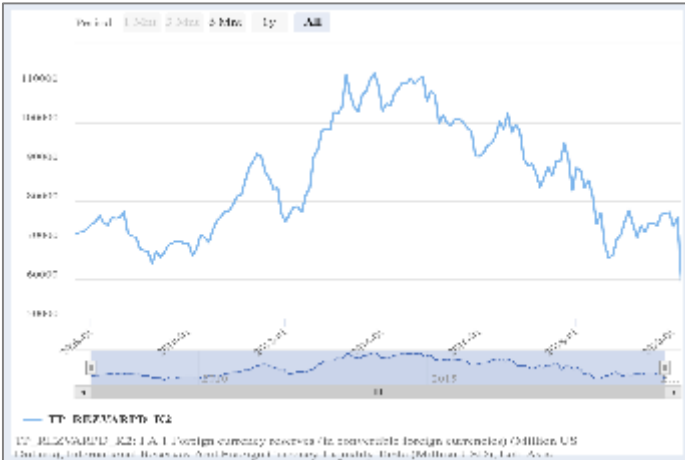
Covid-19'a Mali Katkılarının GSYİH İçindeki Payı

- ❑ Amerika'da federal bütçeden sorumlu tarafsız bir komite tarafından yapılan araştırmaya göre
- ❑ Covid-19 kaynaklı harcamalar ve resesyonun etkisi ile 2020 yılı için bütçe açığını 3,8 Trilyon\$
- ❑ 2021 yılı için ise 2,1 Trilyon\$ olarak tahmin etmektedir.
- ❑ Yapılan araştırma sonuçlarına göre Amerika, II. Dünya Savaşı'ndan sonra ilk kez ekonomisinin bir yıl içerisinde üretebileceğinden daha fazla borçlanmış olacaktır.

Kriz Alameti: Türkiye Döviz Rezervi

- ❑ Resmi rezerv varlıklarımız -14,5% azalarak 92,1 milyar\$,
- ❑ Döviz varlıklarımız -21,9% azalarak, 59,2 milyar\$'a düşmüştür.
- ❑ Aslında 2008'den itibaren IMF ile borç ilişkisini bitiren ülkemizin şu an içinde bulunduğu en önemli handikap, özel sektör borcunun yükselmiş olmasıdır.
- ❑ Amerika dünyada en yüksek kamu borcu olan ülkelere birisi Türkiye'nin ise düşük bir kamu borcu, son yıllarda yükselen özel sektör borçluluğu mevcut;
- ❑ Amerika genişlemeci para politikaları ile dünyayı dolara boğabiliyor, oysa bizim paramız ne yazık ki bu yükü kaldırmada ciddi sıkıntı yaşamakta.

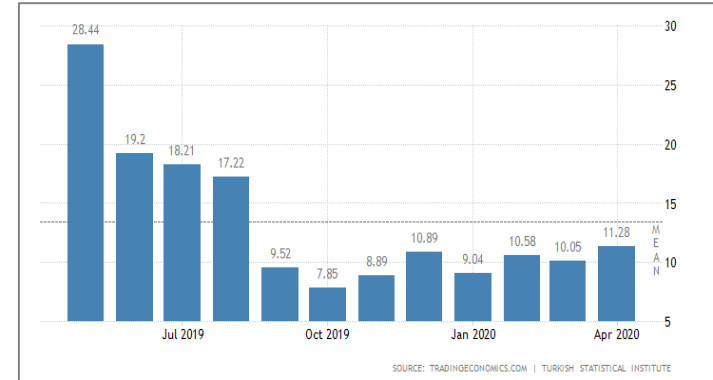
Enflasyon & Serm. Akışı & Dış Ticaret

- ❑ TÜFE'de (2003=100) 2020 yılı Nisan ayında bir önceki aya göre %0,85, bir önceki yılın Aralık ayına göre %3,16, bir önceki yılın aynı ayına göre %10,94 ve on iki aylık ortalamalara göre %12,66 artış gerçekleşti.
- ❑ Türkiye Şubat 2020'de 3,1 milyar\$ sermaye ve finansal hesap açığı vermiştir.
- ❑ İlk çeyrekte dış ticaret açığı 4%'den 10,3%e çıkarak 5,94 milyar\$'dan 12,91 milyar\$'a yükselmiştir.

Dış Ticaret Açığı

Çekirdek Enflasyon

Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getiri Oranları

- ❑ Nisan ayında En yüksek aylık reel getiri, yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) ile indirildiğinde %12,90, tüketici fiyat endeksi (TÜFE) ile indirildiğinde ise %13,39 oranlarıyla külçe altında gerçekleşti.
- ❑ Yİ-ÜFE ile indirildiğinde; yatırım araçlarından Amerikan Doları %6,66 ve Euro %4,80 oranlarında kazandırırken;
- ❑ BIST 100 endeksi %0,27, mevduat faizi (brüt) %0,58 ve Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) %1,09 oranlarında yatırımcısına kaybettirdi.
- ❑ TÜFE ile indirildiğinde Amerikan Doları %7,12, Euro %5,25 ve BIST 100 endeksi %0,16 oranlarında kazandırırken;
- ❑ Mevduat faizi (brüt) %0,16 ve DİBS %0,66 oranlarında yatırımcısına kaybettirdi.

